

SSA-T Bilag 1, Vedlegg 1 - Barnevernsfaglige arbeidsprosesser

I dette vedlegget beskrives det faglige arbeidet som gjøres av det kommunale barnevernet. Det er lov om barneverntjenester som er utgangspunkt for arbeidsprosessene innen barnevern, men det er også andre lovverk å ta hensyn til, herunder forvaltningsloven, barneloven og arkivloven. Arbeidsprosessene medfører en mengde behov hos ansatte i barnevernet, og beskrives i dette kapittelet på et overordnet nivå.

Det tas forbehold om feil i dokumentet. Hensikten med dokumentet er at potensielle leverandører av fagsystem for barnevern skal få et innblikk i omfanget av de ulike barnevernfaglige arbeidsprosessene som løsningen skal dekke. Komplette og utfyllende detaljerte beskrivelser vurderes derfor ikke som hensiktsmessig. I tillegg vil det i anskaffelses- og utviklingsperioden kunne skje endringer, for eksempel i lovverk og faglige anbefalinger, som gjør at beskrivelsene kan være uriktige.

Arbeidsprosessen *Standard saksgang i barnevernssaker* er den prosessen de fleste tenker på når det gjelder barnevern. Den inneholder tre faser, og disse beskrives i kapittel 1 Standard saksgang i barnevernssaker. I tillegg kommer akutte situasjoner, som kan oppstå i en hvilken som helst fase.

I kapittel 2 Andre saksganger i barnevernet beskrives følgende prosesser:

- Tiltaksutførelse barnevern
- Beredskap barnevern
- Tilsynsansvar for fosterbarn plassert i egen kommune.
- Saksbehandling av enslige mindreårige flyktninger
- Beskyttet tilsyn etter lov om barn og foreldre (barnelova)¹
- Forebyggende arbeid

Det er forskjell på kommunene. For eksempel kan det være slik at oppgaver som i store kommuner er fordelt på flere personer, må ivaretas av færre eller samme person i små kommuner, og at kommuner organiserer både barnevernet og beredskapen ulikt. Noen av delkapitlene i kapittel 2 Andre saksganger i barnevernet må ses i lys av dette.

Det er ulike dokumentasjonsregler som gjelder for ulike arbeidsprosesser. I tillegg, siden en del av oppgavene løses og organiseres ulikt i hver kommune, er det nødvendig at hver kommune gjør egne vurderinger i forhold til dokumentasjonsreglene som gjelder hos deg. I hovedsak er det viktig å skille mellom *standard saksgang i barnevernet* og *forebyggende arbeid*. Alt som skjer innenfor standard saksgang i barnevernet dokumenteres i barnets mappe. Denne mappen utgjør en barnevernssak. Forebyggende arbeid dokumenteres *ikke* i barnets mappe og er heller ikke en del av barnevernssaken. For de øvrige arbeidsprosessene som beskrives i dette dokumentet, vil det være ulike dokumentasjonsregler som gjelder, ut fra hvordan arbeidet er organisert og gjennomført i den enkelte kommune.

---

¹ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7?q=barnelova>

Ingenting som dokumenteres innenfor forebyggende arbeid skal være tilgjengelig innenfor ordinær saksbehandling og motsatt.

1 Standard saksgang i barnevernssaker (Se figur 1)

En ordinær barnevernssak starter med en bekymringsmelding til barnevernet, og arbeidsprosessene i en ordinær sak består av fasene; meldingsfasen, undersøkelsesfasen og tiltaks- og evalueringsfasen. Selv om saksgangen er strukturert i tre faser, er det viktig å poengtere at barnevernet har behov for en fleksibel IT-løsning som når som helst i et saksforløp gir dem muligheter til å utføre oppgaver som tilsynelatende kan se ut som tilhører en annen fase. Et eksempel på dette er at vedtak kan fattes midt i en undersøkelse, uten at dette vedtaket konkluderer undersøkelsen. Likedan må man kunne utarbeide og iverksette en tiltaksplan i undersøkelsesfasen.

Meldingsfasen (se figur 2)

Barnevernets arbeid knyttet til mottak av meldinger beskrives i kapittel 4 i *Saksbehandlingsrundskrivet fra Bufdir: Meldinger til barneverntjenesten*².

En melding kan være:

- En bekymringsmelding for et barn sendt av en privatperson eller fra en offentlig instans
- En søknad om tiltak fra barn/unge eller foreldre
- En slutning fra tingretten om beskyttet tilsyn iht. lov om barn og foreldre § 43a
- En bekymringsmelding knyttet til et ufødt barn

Meldinger kan komme inn til barnevernet via forskjellige kanaler som;

- Nasjonal portal for bekymringsmeldinger
- Telefon, e-post, brev eller personlig oppmøte

Meldingen skal vurderes etter kriterier definert i barnevernloven, og resultatet kan bli å:

- Iverksette undersøkelse
- Henlegge meldingen

Utenom kontortid er det barnevernets beredskap/barnevernvakt som er ansvarlig for å håndtere henvendelser som vurderes som akutte.

Barnevernets beredskap registrerer bekymringsmeldinger de mottar muntlig i løpet av vekten, slik at disse ligger klar for videre håndtering av barnevernet når de kommer på jobb.

---

² <https://bufdir.no/barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/#82>

Kommunen som mottar meldingen må sjekke om barnet/ungdommen allerede har en barnevernssak i kommunen, da dette er viktig informasjon for å vurdere om meldingen er tilleggsinformasjon i en aktiv undersøkelse, om meldingen skal behandles som en ordinær melding, samt hvilken bydel som skal håndtere meldingen. Bekymringsmeldinger i allerede aktiv tiltakssak som ikke utløser krav om ny undersøkelse, er også gjenstand for rapportering.

Barnevernet mottar av og til bekymringsmeldinger som barnevernet vurderer er gitt i hensikt å skade eller sjikanere meldingens parter. Disse meldingene henlegges.

Noen bekymringsmeldinger kan være upresise mht. barnets navn og adresse fordi melder ikke har oversikt over hvem barnet er eller hvor barnet bor. Barnevernet må jobbe med disse sakene også, og detaljere saksopplysningene på barnet etter hvert som man får identifisert barnet.

Barnevernsloven åpner for at det kan meldes bekymring på ufødte barn jf. § 4-2. Disse meldingene kan kun konkluderes med undersøkelse dersom mor samtykker til en undersøkelse. Når mor til ufødte barn får tiltak iht. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3 (rusinstitusjonsplassering for gravide rusmisbrukere), sier barnevernloven § 4-2a at barneverntjenesten kan åpne barnevernssak uten den gravides samtykke. Barneverntjenesten kan gjennomføre undersøkelsessak uten at den gravide samtykker³, men må ha mors samtykke til å innhente taushetsbelagt informasjon. Barneverntjenesten kan i undersøkelsen gi råd og veiledning, tilby frivillig hjelpetiltak og vurdere behovet for å iverksette tiltak etter fødsel.

Barnevernet kan selv melde bekymring om et barn til egen eller annen kommune.

Meldinger til barnevernet må avklares innen gjeldende frist (7 dager) definert i barnevernloven § 4-2. Fristoverskridelser må begrunnes og rapporteres til fylkesmannen. Barnevernet må gjøre en vurdering av alle mottatte meldinger for å kunne iverksette akutte tiltak for barn i de sakene det er nødvendig. Både offentlige og private meldere skal ha tilbakemelding fra barnevernet etter gjeldende regler i barnevernloven § 6-7a.

Undersøkellesfasen (Se figur 3)

En melding som inneholder opplysninger som gir rimelig grunn til å anta at det er grunnlag for tiltak etter barnevernloven, skal snarest undersøkes nærmere av barnevernet, jf. barnevernloven § 4-3 første ledd. En undersøkelse skal gjennomføres snarest og senest innen tre måneder, jf. barnevernloven § 6-9. Fristoverskridelser skal begrunnes og rapporteres til fylkesmannen. I særskilte tilfeller er det anledning til å utvide undersøkelsen til seks måneder. Fylkesmannen godkjenner i ettertid om begrunnelsen for å utvide var god nok.

Barnevernets arbeid med undersøkelser er beskrevet i *kapittel 5 i Saksbehandlingsrundskrivet fra Bufdir*⁴. Barnevernets beslutning om å opprette en undersøkelse kan ikke påklages eller bringes inn for retten. Barnevernet kan også gjennomføre undersøkelser vedr. ufødte barn, dersom mor samtykker til dette iht. lov om barneverntjenester § 4-2.

---

³ <https://www.bufdir.no/barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/#85>

⁴ <https://bufdir.no/barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/#90>

Hensikten med barnevernfaglige undersøkelser er å kartlegge barns hjelpe- og omsorgsbehov, samt å gi grunnlag for å vurdere om barn har behov for tiltak etter barnevernloven. Barnevernet skal i en undersøkelse kartlegge barnets situasjon best mulig, uten å gjøre undersøkelsen mer omfattende enn nødvendig. Undersøkelsen planlegges, og det må utformes en undersøkelsesplan som gir partene en god oversikt over det som skal skje i undersøkelsesperioden.

Vanlige aktiviteter i en undersøkelse er bl.a. samtaler med barn og foreldre, familieråd, og innhenting av informasjon fra offentlige instanser som kan belyse saken. Det er store variasjoner i hvor omfattende undersøkelser er, og variasjonene vil blant annet henge sammen med bekymringens alvor. Barnets medvirkning jf. lov om barneverntjenester § 1-6, er viktig gjennom hele barnets kontakt med barnevernet, og den starter i undersøkelsesfasen.

Barnevernet oppsummerer undersøkelsen i en sluttrapport.

Undersøkelser har følgende konklusjonsmuligheter:

Konklusjon	Forklaring
Vedtak om tiltak	Det er enighet mellom partene og barnevernet om å iverksette hjelpetiltak i familien. Partene samtykker til tiltakene.
Sendt nemnd	En undersøkelse kan også konkluderes med å fremme sak om tvangstiltak ⁵ for fylkesnemnda. De vanligste situasjonene er: <ul style="list-style-type: none"> • Barnevernet ønsker omsorgsovertagelse fordi de vurderer at barnet ikke får god nok omsorg, og at hjelpetiltak ikke vil være tilstrekkelige, jf. § 4-12 i barnevernloven. Saken må behandles i fylkesnemnda. • Barnevernet mener at den unges atferd gjør at han/hun utsetter seg selv for fare, og må plasseres i inntil ett år på egnet plasseringssted, jf. § 4-24 i barnevernloven. Saken må behandles i fylkesnemnda. • Barnevernet ønsker å pålegge partene å ta imot hjelpetiltak jf. § 4-4, 3. ledd i barnevernloven, dersom partene ikke samtykker til hjelpetiltak. Saken må behandles i fylkesnemnda.
Henlagt partene	Partene ønsker ikke tiltak fra barnevernet, selv om barnevernet formidler bekymring for barnet og anbefaler familien å ta imot hjelpetiltak. Barnevernet skal vurdere å iverksette ny undersøkelse etter 6 måneder.
Henlagt barnevernet	Barnevernet vurderer at det ikke er grunnlag for å iverksette hjelpetiltak. Partene kan klage på vedtak om henleggelse, dersom de mener at det bør iverksettes tiltak.
Henlagt flyttet	Familien flytter i undersøkelsesfasen, og barnevernet kan derfor ikke iverksette tiltak. Barnevernet vurderer å melde bekymring for barnet til den nye kommunen.

⁵ Samlebetegnelse for omsorgsovertagelse, plasseringstiltak av ungdom med alvorlige atferdsproblemer og barn som er utsatt for menneskehandel.

Når saker konkluderes med hjelpetiltak, bør den første tiltaksplanen utformes i undersøkelsesfasen. Gode tiltaksplaner hvor tiltakene spisses for å løse de faktiske problemene, er viktig for å unngå plasseringer senere. Foreldre og unge over 15 år må samtykke til tiltakene som iverksettes. Tiltak for barn og unge med alvorlige atferdsvansker jf. barnevernloven §§ 4-24 og 4-26, eller barn som kan være utsatt for menneskehandel jf. barnevernloven § 4-29, medfører partsrettigheter uansett alder på barnet/ungdommen.

Det kan komme flere meldinger på barn som man allerede har startet undersøkelse på, og da må disse også registreres som melding, jf. Saksbehandlingsrundskrivet kap. 4. Det er viktig at man får registrert de nye meldingene på barnet på en slik måte at de kan telles i de offentlige rapporteringene, uten at de utløser krav om ny undersøkelse. Dersom det kommer en eller flere nye meldinger på barnet i en undersøkelse, vil barnevernet vurdere om undersøkelsesaktivitetene må endres og om grunnlaget for undersøkelsen må utvides.

Barnevernet er pålagt å gi tilbakemelding til offentlige meldere når undersøkelse er avsluttet, jf. Lov om barneverntjenester § 6-7a.

Tiltaks- og evalueringsfasen (Se figur 4)

Dersom en undersøkelse konkluderer med at barnet/familien trenger bistand fra barnevernet, skal barnevernet enten tilby hjelpetiltak eller fremme forslag for Fylkesnemnda om pålagt hjelpetiltak eller tvangstiltak. Noen familier mottar tiltak i en kort periode, mens andre kan ha tiltak i flere år. Ca. 60 % av alle tiltak i 2016 var hjelpetiltak i hjemmet, og resterende tiltak var plasseringstiltak⁶.

Barnevernets arbeidsoppgaver knyttet til iverksetting og oppfølging av hjelpe- og omsorgstiltak, er beskrevet i kapittel 6 i Saksbehandlingsrundskrivet fra Bufdir⁷. Barnevernet kan også iverksette hjelpetiltak knyttet til ufødte barn. Det avhenger av mors samtykke.

Hjelpetiltak skal i størst mulig grad planlegges og gjennomføres i samarbeid med dem det gjelder og det bes derfor om samtykke. Tiltaksplanen gjelder for en gitt periode, og bør evalueres hvert kvartal. Unntak fra dette bør dokumenteres. Det vil være behov for å fatte nye vedtak og iverksette nye tiltak dersom man ser at målene i tiltaksplanen ikke nås. Som følge av nye tiltak eller at tiltaksplanens varighet er utløpt, må ny tiltaksplan lages. Denne prosessen gjentar seg til tiltakene avsluttes i sin helhet.

Mange tiltak i barnevernet utføres av andre enn barnevernets ansatte. Det er oppdragstakere (privatpersoner), tiltak som kjøpes av Bufetat, private leverandører av hjelpetiltak, og ideelle organisasjoner. Noen kommuner har et eget tiltaksapparat som benyttes til hjelpetiltak i hjemmet. Dette er beskrevet nærmere i kapittel 2 Andre saksganger i barnevernet .

---

⁶ https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barn_og_unge_med_tiltak_fra_barnevernet/

⁷ <https://www.bufdir.no/barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/#103>

Ca. 70 % av barna som mottar hjelp utenfor hjemmet (plasseringstiltak), bor i fosterhjem eller institusjon fordi foreldrene er fratatt daglig omsorg for dem. Disse sakene er behandlet og avgjort av fylkesnemnda eller domstolene. De resterende 30 % er frivillig plassert i fosterhjem eller institusjon. Det er også andre saker som må avgjøres av fylkesnemnda; blant annet institusjonsplassering av unge jf. lov om barneverntjenester § 4-24. Felles for disse sakene er at det er mye forberedende arbeid hos barnevernet; saksdokumenter oversendes som regel i sin helhet til kommunens advokat. Videre gjøres det et utvalg av hvilke dokumenter som skal ligge i saksuttrekket som deretter skal sendes til fylkesnemnd/domstol. I ca. halvparten av sakene hvor kommunen får medhold, anker privat part sakene videre i rettssystemet. Dette medfører at barnevernet har behov for å holde oversikt over rettsprosessene:

- Akuttvedtak med tilhørende resultat og eventuelle ankeprosesser
- Barn omfattet av samtaleprosesser og resultat
- Hovedforhandling i fylkesnemnda med tilhørende resultat og eventuelle ankeprosesser

I noen tilfeller kan politiet, barnevernet eller Fylkesnemnda, beslutte adressesperre rettet mot barn, unge, foresatte eller hele familier. Adressesperren gjøres i Folkeregisteret for å beskytte trusselutsatte personer, dvs. personer som står i fare for å bli utsatt for alvorlig kriminalitet rettet mot liv, helse eller frihet. Barnevernet må ha gode systemer og rutiner for å ivareta at informasjon rundt gradert adresse ikke kommer ut til uvedkommende.

De fleste tiltak avsluttes før den unge fyller 18 år, men i noen tilfeller ønsker ungdommer å fortsette med hjelpetiltak fra barnevernet. De har anledning til å ta imot hjelpetiltak til de fyller 23 år dersom det er barnevernets vurdering at det er til det beste for ungdommen. Dette kalles *ettervern*.

Barnevernet avslutter en sak om hjelpetiltak når man har oppnådd ønsket effekt av tiltakene, og vurderer at barnets situasjon er god. Dersom familien er uenig i at tiltakene skal avsluttes, har de anledning til å klage på vedtak om avslutning iht. forvaltningslovens regler.

Når barn og unge under omsorg etter barnevernloven fyller 18 år, må barnevernet fatte vedtak om hjelpetiltak dersom plasseringen skal vedvare, eller om andre tiltak skal iverksettes (ettervern). En omsorgssak kan også avsluttes før den unge fyller 18 år. Det er det i så fall fylkesnemnda som beslutter, etter at enten foreldre eller barnevernet har fremmet sak om tilbakeføring.

En sak kan også avsluttes dersom familien ikke lenger ønsker hjelpetiltak, eller fordi familien flytter. Dersom barnevernet er bekymret for barnets situasjon i forbindelse med at tiltaket avsluttes fordi foreldrene trekker samtykket eller ikke følger opp tiltak som de har samtykket til, har barnevernet anledning til å starte ny undersøkelse etter seks måneder⁸.

Dersom familien flytter før barnevernet mener at barnet har fått tilstrekkelig hjelp, må de vurdere om de skal melde bekymring for barnet til den nye kommunen familien flytter til.

---

⁸ <https://www.buudir.no/Bibliotek/RettsdataStartPage/Rettsdata/?grid=gBUFDIRz2D2018z2E12z2E14>

Flytting innenfor bygrensen i store kommuner med bydeler, vil innebære at saken overføres i sin helhet til bydelen familien flytter til. Alle dokumenter skal følge saken, og det blir noe annerledes rapporteringsansvar for dette barnet det året/den perioden flyttingen skjer.

Akutt/ hastesaker

I noen situasjoner må det vurderes om barn kan bli vesentlig skadelidende av å forbli enten i en skadelig omsorgssituasjon, eller som følge av barnets egen atferd. Dette er situasjoner hvor barnevernet ikke kan følge ordinær saksflyt, men må vurdere om barnet må plasseres utenfor hjemmet umiddelbart. Dersom hasteplassering vurderes som nødvendig, fattes et akuttvedtak. Vedtaket fattes enten av barnevernleder, eller av påtalemyndighet dersom situasjonen oppstår utenfor ordinær kontortid, f.eks. gjennom barnevernvakt eller annen barnevernfaglig beredskapsordning i kommunen. Akuttvedtaket må så snart som mulig godkjennes av Fylkesnemndas leder, men i motsetning til ordinære saker som involverer plassering utenfor hjemmet, gjennomføres plasseringen før Fylkesnemnda har behandlet saken. Dersom barnevernet ikke får godkjent akuttvedtaket i Fylkesnemndas leder, tilbakeføres barnet. Barnet, ungdommen eller foresatte, kan klage på vedtaket og det vil da berammes en egen behandling i Fylkesnemnda hvor både privat part og offentlig part legger frem saken og kan føre vitner.

Akutte situasjoner kan oppstå i en hvilken som helst fase i en eksisterende barnevernssak, eller som følge av en bekymringsmelding til barnevernet vedrørende et barn som ikke er kjent for barnevernet fra før. Plasseringssted kan være en barneverninstitusjon eller et fosterhjem.

Barnevernets arbeid med akutte situasjoner, er beskrevet i *kapittel 6.6 i saksbehandlingsrundskrivet*⁹.

2 Andre saksganger i barnevernet

Tiltaksutførelse barnevern

I tiltak- og evalueringsfasen, vil kommunen ofte selv stå for tiltaksutførelsen. Noen kommuner har ansatte som kun jobber med tiltaksutførelse, mens i andre kommuner kan tiltaksutfører også være saksbehandler. Tiltak kan også bli utført av andre, som for eksempel Bufetat, private leverandører, ideelle organisasjoner, oppdragstakere eller kommunens egne lokale tiltak utenfor barnevernet. Det er arbeidsprosessen til kommunale tiltaksutførere som beskrives her.

Det er i hovedsak to former for tiltaksutførere i barnevernet. Enten:

1. Tiltaksutfører som tilbyr ulike former for råd- og veiledning (f.eks. personas Berit, jf. vedlegg 3). En slik tiltaksutfører har behov for å kunne lese aktuelt vedtak, tiltaksplan og eventuelt andre dokumenter hun har tjenstlig behov for knyttet til den konkrete saken hun skal jobbe med. Noen tiltaksutførere

---

⁹ <https://bufdir.no/barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/#110>

benytter video/lydopptak i forbindelse med råd og veiledning av barn, unge og foresatte. Dette gjøres ikke nødvendigvis for å dokumentere, men for å ha et utgangspunkt til å veilede foresatte i konkrete situasjoner. Tiltaksutføreren dokumenterer utviklingen i saken som del av evaluering på om tiltaket har effekt. Det kan for eksempel dokumenteres samtaler med barn, unge og foresatte, hva som gjøres og om tiltaket medfører bedring i barnets situasjon

2. Tiltaksutfører som jobber i en kommunal barneverninstitusjon, bofellesskap eller liknende. En slik tiltaksutfører utfører gjerne miljøterapeutisk arbeid knyttet til barn eller unge som er bosatt i institusjonen/ boligen. En slik tiltaksutfører har funksjonelt sett det samme behovet som i pkt.1, men har i tillegg behov for å skrive en løpende hendelsesjournal over ulike aktiviteter som skjer i institusjonen/ boligen. Dette for å sikre informasjonsflyt mellom ansatte i ulik turnus. Av samme grunn er det behov for å kunne registrere planlagte aktiviteter knyttet til beboerne. For eksempel avtaler hos lege, oppfølgingssamtaler i skole o.l.

Tiltaksutførere utarbeider ofte egne *handlingsplaner* for tiltakene de har ansvar for.

Behovene er også presentert i scenariet *Tiltaksutførelse* i vedlegg 2

Beredskap barnevern (bl.a. barnevernvakt)

Som følge av kravet om forsvarlighet i lov om barneverntjenester § 1-4, er det behov for at kommunalt barnevern, også utenfor ordinær arbeidstid, har en form for beredskap som kan vurdere mottatte bekymringer og ivareta akutte henvendelser utenfor ordinær kontortid.

Barnevernets beredskap vil kunne være knyttet til en form for barnevernvakt. Noen små kommuner har knyttet seg til barnevernvakter i nærheten, noen har slått seg sammen om en vaktordning og noen har etablert en egen beredskap i kommunen. Det som er felles er uansett at de som utfører vaktrollen vil ha tjenstlig behov for tilgang til opplysninger om barn og unge som er registrert hos barnevernet. Ansatte i barnevernvakta er ofte ute på oppdrag, og for disse er det spesielt nyttig å ha fagsystemet tilgjengelig på mobile enheter.

Oppgavene innebærer:

- Å bistå ved henvendelser for eksempel fra politi og helsevesen, vurdere om det er behov for hastetiltak og hva som eventuelt vil være det beste for barnet eller ungdommen.
- Å utforme vedtak når barn/ungdom skal hasteplasseres. Beslutningsmyndighet vil være barnevernleder eller vakthavende jurist hos politiet

Ansatte i barnevernets beredskap dokumenterer henvendelser og hendelser som skjer i løpet av døgnet, slik at denne informasjonen er oversiktlig og kronologisk fremstilt for påtroppende ansatte. Det skrives også rapporter fra enkelte hendelser/oppdrag.

Oppgavene som er utført vil normalt legges til videre oppfølging fra det ordinære barnevernet på nærmeste virkedag

Behovene er også presentert i scenariet *En arbeidsdag i barnevernvakta* i vedlegg 2

Tilsynsansvar for fosterbarn som er bosatt i kommunen

Barn og unge som bor i fosterhjem skal ha en tilsynsperson, og iht. lov om barneverntjenester § 4-22, er det den kommunen der fosterhjemmet ligger som har ansvaret for både godkjenning av fosterhjemmet og tilsynet. Fosterhjemsforskriften¹⁰ regulerer barnevernets arbeid med fosterhjem og ansvarsforhold mellom kommuner.

Kommunen som har fattet vedtak om plassering har fortsatt ansvar for oppfølging av barnet i fosterhjemmet. Dersom barnet plasseres i en annen kommune, vil tilsynsansvaret ligge på kommunen som barnet plasseres i. Disse sakene starter altså uten bekymringsmelding, og de rapporteres ikke som ordinære tiltakssaker. Når barnet plasseres i egen kommune/bydel, har altså kommunen/bydelen som har plassert barnet selv tilsynsansvar for barnet.

Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Tilsyn skal gjennomføres i tråd med gjeldende lov og forskrift. Tilsynspersonen skal levere tilsynsrapporter som inneholder en vurdering av barnets situasjon og barnets synspunkter. Rapportene gjennomgås av tilsynskommune og oversendes plasseringskommune.

De fleste tilsynsførere er privatpersoner som er godkjent og som har oppdragsavtale med tilsynskommunen. Som følge av endringene om tilsynsansvar som ble innført i barnevernloven i 2015, har det imidlertid blitt mer vanlig at tilsynsarbeidet «profesjonaliseres». Det innebærer at noen kommuner har organisert en tjeneste som utfører tilsynsoppdraget på vegne av egen og andre nærliggende kommuner som ønsker det.

Det er den *egentlige* tilsynskommunen som har rapporteringsansvaret for disse barna, mht. den informasjonen som rapporteres i halvårsrapporteringen til Fylkesmannen, og dermed må «tilsynsenheten» sørge for at den egentlige tilsynskommunen får tilsynsrapportene de skriver.

Behovene er også presentert i scenariet *Tilsyn i fosterhjem* i vedlegg 2

Saksbehandling enslige mindreårige flyktninger (EM)

Kommunene har et ansvar for å bosette enslige mindreårige flyktninger (EM) som har fått oppholdstillatelse i Norge. Kommunens ansvar er hjemlet i lov om barneverntjenester § 3-4, som sier at kommunen har plikt til å vurdere hva som vil være egnet botilbud for det enkelte barn som skal bosettes. Kommunen kan delegere denne bosettingen til barnevernet eller andre kommunale tjenester.

I omtrent 75 % av kommunene som bosetter enslige mindreårige, er det barnevernet som har hovedansvaret¹¹. I andre kommuner kan det være NAV som har ansvaret. Så lenge en kommune har delegert bosettingsansvaret til barnevernet, må arbeidet kunne utføres i barnevernets IT-løsning.

---

¹⁰ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2003-12-18-1659?q=forskrift+fosterhjem>

¹¹ <https://samforsk.no/Publikasjoner/2016/EM-rapport%202016%20-%20webversjon.pdf>

Det er i dag stor variasjon i hvordan kommunene organiserer og utfører saksbehandling og oppfølging av enslige mindreårige flyktninger.

Sammenliknet med arbeidsprosessene ved standard saksbehandling i barnevernssaker (jf. kapittel 1 Standard saksgang i barnevernssaker), er det dette som skiller seg ut:

- Botiltak er som regel klart før kommunen mottar bosettingsvedtaket fra IMDi, fordi det har vært en prosess i forkant mellom kommunen og IMDi før kommunen mottar det formelle bosettingsbrevet.
- Oppstart i sakene kommer ikke som følge av ordinær bekymringsmelding til barnevernet. Den barnevernfaglige undersøkelsen vil følgelig dreie seg om å avdekke barnet eller ungdommens behov fremfor å avdekke f.eks. omsorgssvikt.

Forøvrig blir det opprettet en ordinær tiltakssak som følges opp på ordinært vis, jf. Tiltaks- og evalueringsfasen i kapittel 1 Standard saksgang i barnevernssaker.

Behovene er også presentert i scenariet *Bosetting av enslig mindreårig* i vedlegg 2

Beskyttet tilsyn etter lov om barn og foreldre (Se figur 5)

Lov om barn og foreldre (barnelova) § 43 a gir domstolen i særlige tilfeller adgang til å pålegge det offentlige å oppnevne en tilsynsperson ved samvær med en av foreldrene. Dette kalles beskyttet tilsyn, og skal iverksettes når retten har bestemt at det kun er aktuelt med et sterkt begrenset samvær mellom barnet og den forelderen som ber om samvær. Barnevernet har ansvar for gjennomføring av tilsynet. Det kan dreie seg om bl.a. saker der det har vært problematikk knyttet til vold, rus og psykiske lidelser som kan påvirke omsorgsevnen, men der det likevel vil være til barnets beste med et begrenset samvær.

Den forelderen som skal ha samværet må selv henvende seg til barnevernet. Henvendelsen blir registrert som en bekymringsmelding, og barnevernet vurderer om det er grunnlag for undersøkelse. Uansett utfall av meldingsgjennomgangen registreres det sak på den forelderen som skal ha samværet. Barnevernet oppnevner tilsynsperson, og sørger for at tilsynet blir gjennomført slik at barnets trygghet ivaretas gjennom hele tilsynsperioden. Tilsynsperson skriver rapporter fra tilsynet som sendes barnevernet til vurdering. Sak om beskyttet tilsyn kan, i noen tilfeller, gå parallelt med en ordinær barnevernssak.

Behovene er også presentert i scenariet *Beskyttet tilsyn* i vedlegg 2

Forebyggende virksomhet

Barnevernet har spesielt ansvar for å avdekke omsorgssvikt, adferds-, sosiale og emosjonelle problemer så tidlig at varige problemer kan unngås, og å sette inn tiltak i forhold til dette. Videre skal kommunen følge nøye med i de forhold barn lever under, og har ansvar for å finne tiltak som kan forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer. Det kan være veiledning og informasjon til for eksempel skoler og barnehager, miljøterapeutisk/oppsøkende virksomhet rettet mot ungdommer, og det kan inkludere kriminalitetsforebyggende tiltak når det utføres av barnevernet. Det forebyggende arbeidet drives i mange kommuner, enten selvstendig eller i

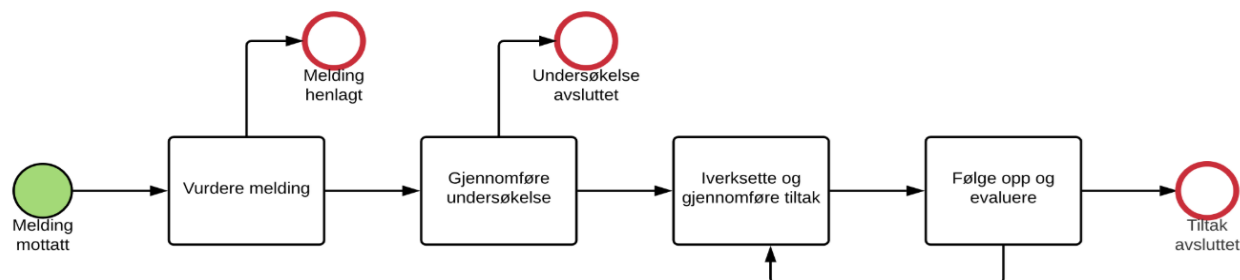
tillegg til barnevernet, av helsestasjoner/ familiesentre/ uteseksjon og andre forebyggende enheter. Forebyggende virksomhet er også den individuelle kontakten med foresatte, naboer, slektninger, ansatte i andre virksomheter osv. som kontakter barnevernet for å drøfte et barns situasjon uten å melde bekymring.

Det forebyggende arbeid utføres svært forskjellig i de enkelte kommuners barnevern, og arbeidet medfører et behov for registrering av aktivitet som *ikke* er knyttet til barn og unge i barnevernet.

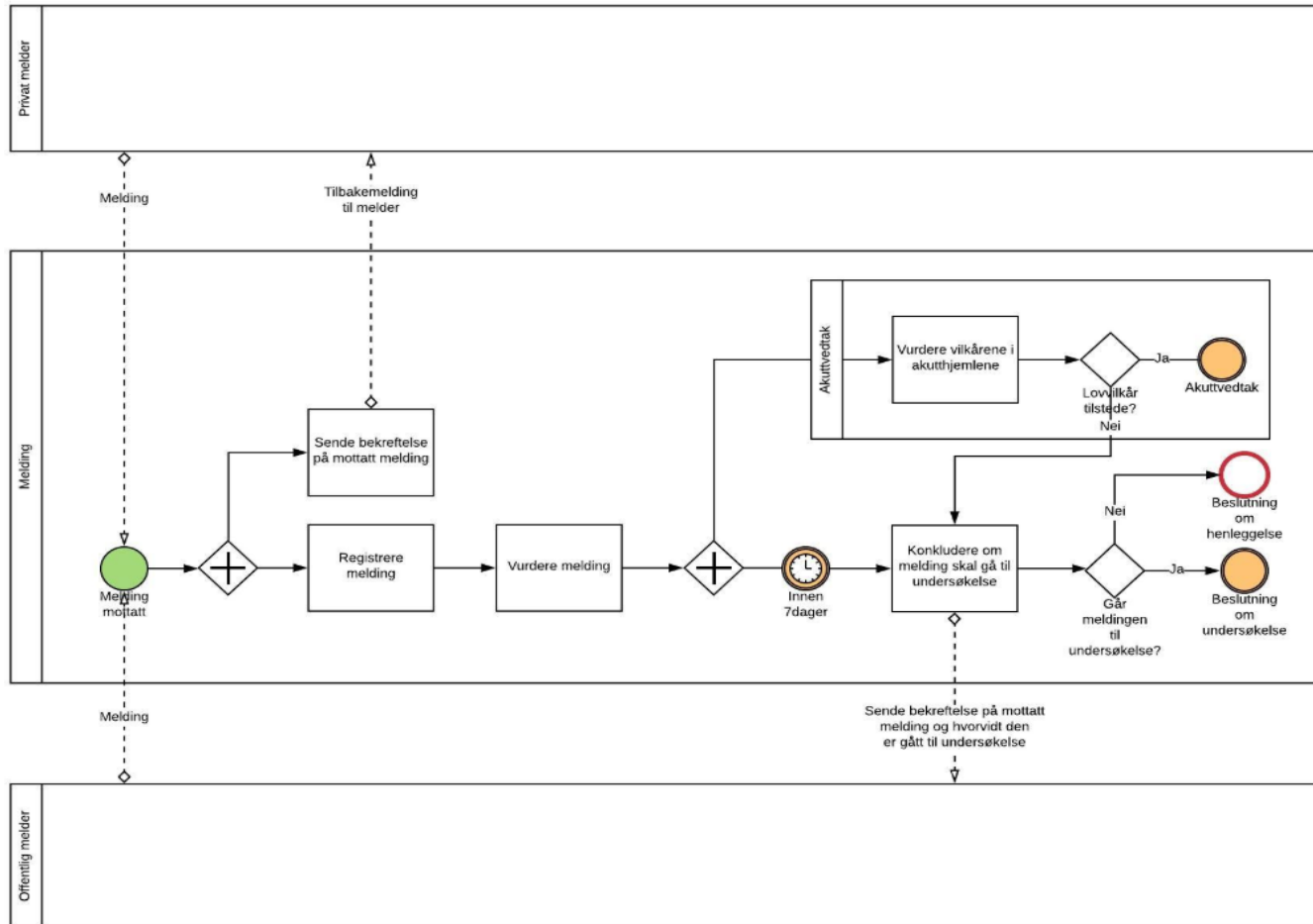
Behovene er også presentert i scenariet *Forebyggende arbeid i kommunalt barnevern* i vedlegg 2

3 Figurer

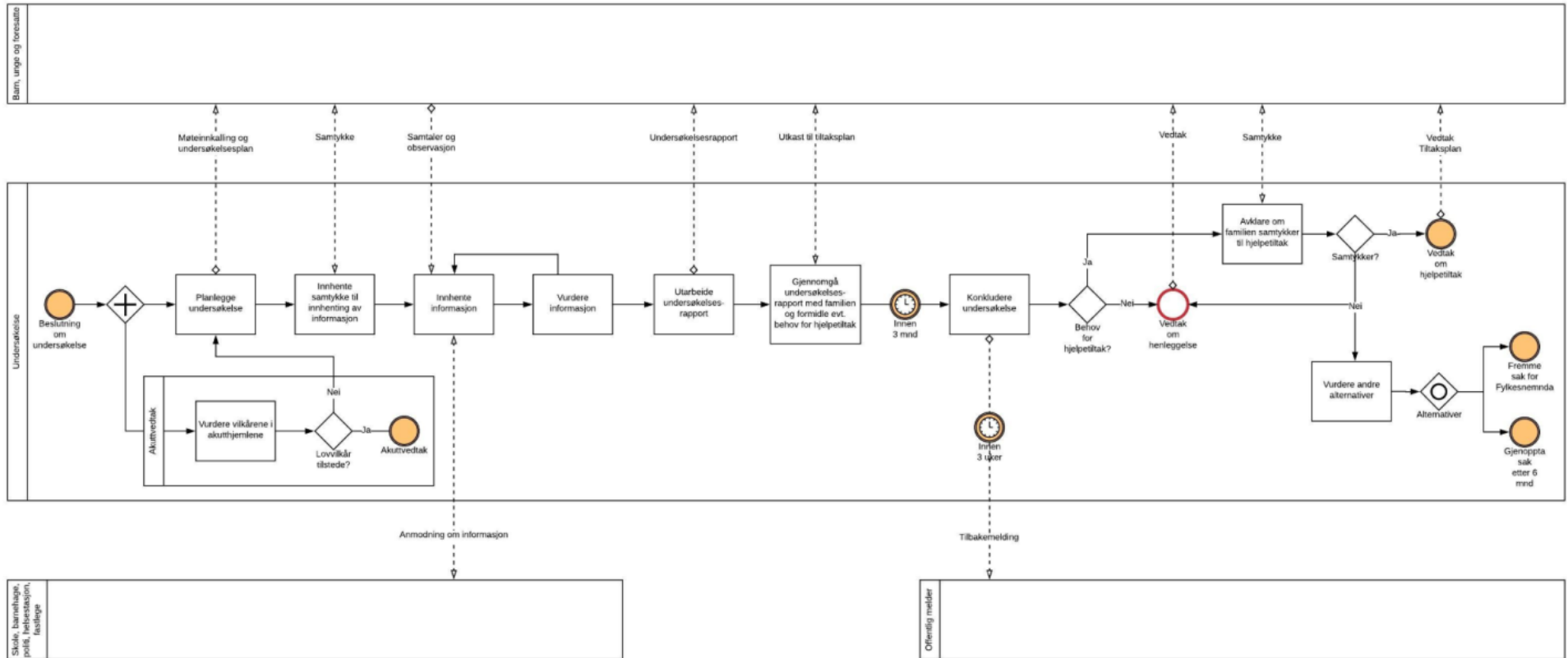
Figur 1: Standard saksgang i barneverkssaker

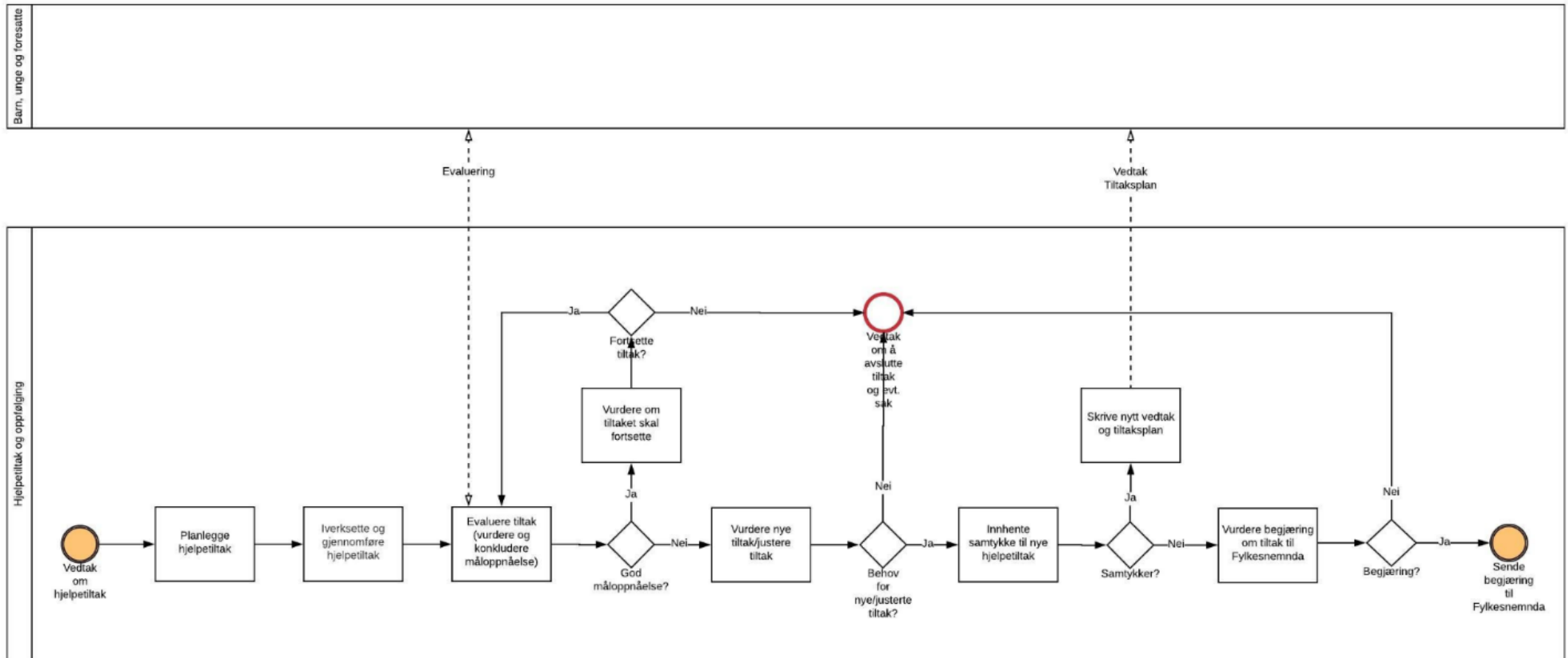
Figur 2: meldingsfasen

Figur 3: Undersøkellesfasen

Figur 4: Tiltaks - og evalueringsfasen

Figur 5: Beskyttet tilsyn

